

Magisterská práce

NEW YORK, ELDORÁDO VERSUS NOVÝ JERUZALÉM Proměna ideální podoby města pod tlakem evropské avantgardy.

Autor: Bc. Jiří Tourek

Vedoucí práce: Mgr. Cyril Říha, Ph.D.

Oponent: Ing. arch. Mgr. Marie Pětová, Ph.D.

Posudek oponenta:

Předložená magisterská práce kolegy Jiřího Tourka se zabývá městem - místem lidského života, které si člověk sám vytváří, tedy jakýmsi „umělým světem“ člověka. Nikoli však městem vůbec či historií stavby měst a proměnami urbanismu, ale vybírá si dva typy města dvacátého století: New York a podobu „ideálního města“, jak ji známe z plánů a návrhů Le Corbusiera, čelního představitele evropské avantgardy. Již z tohoto označení je patrná jistá zvláštnost – zatímco New York je město skutečné, Le Corbusierovy představy měst zůstaly až na výjimky pouze na papíře. Tato disproporce však rozhodně není na závadu textu, ač by se tak třeba na první pohled mohlo zdát. Kolega Tourek totiž srovnává především myšlenkové koncepce, které obě podoby moderního města skrývají. Respektive ztělesňují, neboť Le Corbusier rozhodně motivy a myšlenky, které byly základem jeho návrhů, neskrýval - naopak je neustále zdůvodňoval, obhajoval a propagoval. Zatímco teoretický základ a program, z něhož krystalizovala podoba ideálního moderního města v představách evropských avantgardních architektů, známe z textů nejen Le Corbusierových, v případě New Yorku nemáme žádnou podobnou „teorii“ k dispozici. Jiří Tourek tedy čerpá především z knihy *Třešticí New York* architekta Rema Koolhaase, která odhaluje New York, resp. Manhattan jako svébytnou alternativu k oné evropské představě moderního města 20. století.

Práce porovnává dva typy měst, jejich uspořádání, strukturu, přičemž postupuje velmi logicky od celku k jednotlivostem, takže se dostává až na rovinu jednotlivých bloků, budov i jejich vnitřních dispozic. Ukazuje diametrální rozdílnost obou typů měst, které odlišuje nejen představa, jak má ono „místo člověka“ vypadat – tzn. co je pro život člověka v jeho „umělém světě“ podstatné -, ale také přesvědčení, do jaké míry má a vůbec může být město naplánováno a racionálně určeno. Autor velmi pěkně ukazuje, že i tam, kde by se zdálo, že se obě podoby stýkají, či si jsou velmi blízké, jde spíše o podobnost povrchní. Naopak jde vlastně o střet dvou ideologií, které v závěru práce autor vztahuje k úvaze Jana Patočky o „nadcivilizaci a jejím vnitřním konfliktu“.

Jiří Tourek pracuje velmi korektně s literaturou, i když z textu je patrný značný respekt ke knize Rema Koolhaase. Na druhou stranu mu možná právě ten dovoluje odhalit, že síla evropské architektonické avantgardy a její ideologie se neprojevila jen v návrzích měst, ale i v jakési monopolizaci dějin architektury, na kterou při práci se sekundární literaturou narážel.

Zatímco se první dvě kapitoly pohybují především na poli architektury či teorie architektury, třetí kapitola představuje pokus o jakési filosofické zakotvení předchozích rozborů. Konkrétně se autor obrací k úvahám Jana Patočky z jeho eseje *Nadcivilizace a její vnitřní konflikt*. Ačkoli se mi filosofující přesah líbí a domnívám se, že je věcně či obsahově

v pořádku, jistou slabinou textu se mi zdá právě přechod těchto dvou částí (tj. str. 45: „Tím se dotýkám rozlišení, jež Jan Patočka provedl...“). Tomu sice v úvodu předchází stručný výklad Patočkova rozlišení moderantní a radikální nadcivilizace i upozornění na to, že autor chápe právě New York a jeho architekturu jako projev moderantního civilizačního principu a naopak představy evropské avatgardy jako výraz nadcivilizačního radikalismu, přesto by jistě šlo tyto úvahy provázat s částí architektonickou elegantněji a plynuleji. Na druhou stranu je podle mne právě schopnost zahlédnout v oněch dvou typech moderního města uvedené Patočkovo rozlišení a dotáhnout tak úvahy o tom, co zakládá dva různé typy architektonických představ, až k odhalení dvou typů civilizačních principů nejsilnější a nejprínosnější stránkou celé práce.

I další výhrady k předložené práci se týkají spíše její formální stránky či formulačních drobností:

- není mi příliš jasné, podle jakého klíče je řazena použitá literatura - každopádně by bylo na místě seřadit tituly podle abecedy;
- ad str. 24, 25: logičtější by bylo nejprve vysvětlit termín „koridorová ulice“ a pak teprve mluvit o Le Corbusierově snaze se jí zbavit, nikoli naopak;
- bylo by dobré věnovat větší pozornost členění textu a oddělování jednotlivých kapitol a podkapitol, které jsou poněkud nevyvážené;
- na str. 48 se mi nejvíce příliš přesvědčivá (a v podstatě se zdá být proti vyznění celého dosavadního textu) argumentace, proč na poli architektury vítězí evropská avantgarda. Nepřipadá mi až tak relevantní počet staveb, které nakonec Le Corbusier v Americe realizoval, jako spíše fakt, že pokud se jeho představy ideálních měst, byť jen ve velmi upadlé podobě hromadné socialistické výstavby, realizovaly, tak dnes se od této podoby měst ustupuje.

I přes výše uvedené výhrady považuji práci za velmi zdařilou - vyhovuje všem nárokům, které by měla magisterská práce splňovat. Je psána poměrně čtivě, na dobré jazykové úrovni (objevila jsem jen minimum chyb či překlepů) a je opatřena přiměřenou obrazovou přílohou, která je u tohoto typu práce nezbytná. Čtenářům se nabízí velmi pěkné zamyšlení nad možnou podobou moderního města, a to nejen v případě oněch dvou popisovaných - řekněme poněkud extrémních - variant. Obě tendence se totiž v různé podobě a míře objevují i ve městech, v nichž žijeme. A navíc práce ukazuje, že zdaleka nejde jen o střet dvou architektonických vizí.

Práci Jiřího Tourka tedy celkově hodnotím jako výbornou (tzn. známkou 1) a doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 28.8.2009

Marie Pětová